

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет психології
Кафедра педагогічної та вікової психології

СИЛАБУС
вибіркового освітнього компонента

ПСИХОЛОГІЯ СЕКСУАЛЬНОСТІ

підготовки магістра

Луцьк – 2025

Силабус освітнього компонента «Психологія сексуальності» підготовки магістра

Розробник: Кордунова Наталія Олександрівна, доцент кафедри педагогічної та вікової психології, кандидат психологічних наук, доцент

Погоджено

Гарант ОПП «Магістр психології»

Коць М.О.

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри педагогічної та вікової психології

протокол № 1 від 28 серпня 2025 р.

Завідувач кафедри:

(Гошовський Я. О.)

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента за навчальним планом 2025 року
Денна форма здобуття освіти	Галузь знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини спеціальності С4 Психологія Освітньо-професійна програма Психологія Освітній ступінь Магістр	Вибірковий
Кількість годин/кредитів 120/4		Рік навчання__1__
		Семестр_1-ий__
		Лекції__10__ год.
		Практичні__14__ год
		Самостійна робота__88__ год.
ІНДЗ: немає		Консультації__8__ год.
Мова навчання: українська		Форма контролю: залік

II. Інформація про викладача

ПП Кордунова Наталія Олександрівна

Науковий ступінь – кандидат психологічних наук

Вчене звання – доцент

Посада – доцент кафедри педагогічної та вікової психології

Контактна інформація:

Адреса: м. Луцьк, вул. Винниченка 30а, каб. 16

Телефон +380506788227;

e-mail: Kordunova.Natalija@vnu.edu.ua, Natalia300619701@gmail.com

<https://vnu.edu.ua/uk/structure/kordunova-nataliya-oleksandrivna>

Дні занять: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація курсу

Силабус вибіркового освітнього компонента «Психологія сексуальності» складено з урахуванням можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти магістерського рівня. В освітньому компоненті (ОК) представлено теоретико-методологічні та практичні засади психологічних факторів, необхідних для усвідомлення специфіки психології сексуальності.

Необхідність вивчення ОК викликана потребами, які диктує майбутня спеціальність. Вона передбачає використання набутих навичок у сфері професійної діяльності. Тому знання виникнення і функціонування

сексуальності, протікання, профілактика розладів, пов'язаних із сексуальною сферою є досить важливими і актуальними.

Предмет вивчення – всі аспекти вияву сексуальності, сексуальної поведінки людини і чинники, які впливають на цей процес, знання яких допомагає у розвитку і збереженні сексуальної повноцінності.

2. Мета і завдання ОК «Психологія сексуальності»

Метою вивчення ОК «Психологія сексуальності» є: формування у здобувачів освіти базових знань і понять про виникнення і функціонування сексуальності чоловіка і жінки, вивчення закономірностей сексуальної поведінки особистості, про профілактику розладів, пов'язаних із сексуальною сферою.

Завданнями вивчення **ОК «Психологія сексуальності»** є теоретична і практична підготовка здобувачів освіти з наступних питань:

ознайомлення здобувачів освіти із етіологією і патогенезом, класифікацією сексуальних порушень;

засвоєння основних психологічних дефініцій психології сексуальності на рівні розуміння, відтворення та використання їх у повсякденному житті та професійної діяльності;

формування розуміння суті розладів, психологічного контексту появи і наслідків статевих порушень;

розуміння психологічних особливостей сексуальності та сексуальної поведінки особистості;

опанування знань про напрямки психологічної роботи психолога з сексуальними проблемами особистості;

- оволодіння практичними навичками проведення консультативної роботи.

3. Soft skills

Критичне мислення – аналіз системи знань про актуальні проблеми психології сексуальності як науки, необхідність її виникнення.

Емоційний інтелект – здатність застосовувати сучасні освітні, інформаційні технології, дослідницькі методи психології для дослідження сексуальності.

Креативність – здатність визначати (діагностувати) характеристики та особливості прояву різних психічних процесів, станів, властивостей статевої поведінки людини залежно від ситуації та обставин.

Командна робота – здатність працювати з командами з метою сприяння високоякісному комплексному супроводу людини залежно від порушення.

Комунікативні навички – уміння чітко та доступно доносити актуальні проблеми психології сексуальності, загальні особливості гендерних аспектів сексуальності, розлади психосоціального розвитку та статевої поведінки.

Організаційні навички – вміння організовувати діяльність та надавати психологічне консультування з проблем, пов'язаних із сексуальністю, причинами виникнення та динаміки сімейних дисгармоній.

Навички саморефлексії та самоосвіти – вміння оцінювати власну діяльність, бачити сильні та слабкі сторони, працювати над професійним удосконаленням.

4. Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Усього	у тому числі				Форма контролю/ Бали
		Лекц.	Практ.	Конс.	Сам. роб.	
1	2	3	4	6	7	
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади психології сексуальності						
Тема 1. Психологія сексуальності як наука	15	2	1	1	11	10 О, ДС, Р
Тема 2. Сексуальність: визначення, формування, моделі	15	2	1	1	11	10 О, ДС, Р
Тема 3. Анатомо-фізіологічні основи сексуальності людини	15	1	2	1	11	15 О, ДС, Р
Тема 4. Сексуальна поведінка	15	1	2	1	11	15 О, ДС, Р
Разом за змістовим модулем 1	60	6	6	4	44	50
Змістовий модуль 2. Психологічні чинники розвитку сексуальності						
Тема 5. Розвиток сексуальності протягом життя	20	2	2	1	15	20 О, ДС, Р
Тема 6. Міжстатеві та вікові аспекти сексуальності	22	1	4	2	15	15 О, ДС, Р
Тема 7. Психосоціальний розвиток та його розлади. Порушення формування сексуальності	18	1	2	1	14	15 О, ДС, Р
Разом за змістовим модулем 2	60	4	8	4	44	50
Залік						100
Усього годин/балів	120	10	14	8	88	100

Форма контролю*: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, О – опитування, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

Інше: здобувачі освіти, які пропустили заняття, мають змогу відпрацювати їх, виконавши індивідуальні завдання, реферати, конспекти. Додатково здобувачі освіти можуть отримати у *неформальній освіті*: 1 бал за участь у науковому семінарі чи конференції; 2 бали за публікацію результатів дослідницької роботи у формі тез або статті. В *інформальній освіті* 1 бал за ознайомлення зі специфікою роботи дослідно-експериментальних майданчиків кафедри.

Здобувачі освіти мають змогу друкуватися в щорічному факультетському збірнику статей і тез «Психогенеза особистості : норма і девіація».

5. Завдання для самостійного опрацювання

№ з/п	Теми	Кількість годин
1.	Доісторичний етап вивчення сексуальності.	4
2.	Розуміння сексуальності у Давній Греції.	4
3.	Особливості сексуальності у Давньому Римі.	4
4.	Сексуальність у давньокитайській культурі	4
5.	Сексуальність у давньоіндійській культурі	4
6.	Питання сексуальності у культурі мусульманських народів	4
7.	Сексуальність у культурі давніх слов'ян.	4
8.	Сексуальність у європейському середньовіччі.	4
9.	Погляди на сексуальність у часи Відродження та Реформації	4
10.	Формування сексологічних знань середини 20 століття "Сексуальна революція"	4
11.	Формування сексологічних знань початку 20 століття. Психопаналіз З. Фрейда.	4
12.	Уявлення про секс і сексуальність у дослідженнях А-Ч Кінзі, В-Х Мастерс та В. Джонсон.	4
13.	Розвиток вітчизняних досліджень сексуальності	4
14.	Порівняння концепцій психосексуального розвитку з. Фрейда, Е. Еріксона.	6
15.	Концепція психосексуального розвитку.	6
16.	Основні прояви сексуальності у жінок та чоловіків.	4
17.	Концепція сексуального розвитку У. Мастерса.	4
18.	Сучасні концепції сексуальної терапії У. Мастерса, В. Джонсон, Х. Каплан.	6
19.	Сексуальність і культура. Соціокультурний підхід в сексології.	4
20.	Поведінкові та психодинамічні підходи У. Мастерса, В. Джонсон, Х. Каплан.	6
Всього		88

IV. Політика оцінювання

Уся політика оцінювання базується на врахуванні ПОЛОЖЕННЯ про поточне та підсумкове оцінювання знань студентів Волинського національного університету імені Лесі Українки https://vnu.edu.ua/sites/default/files/2021-02/Polozhennia_potochne_pidsumkove_otsiniuvannia_znan.pdf та ПОЛОЖЕННЯ про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній

та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки https://vnu.edu.ua/sites/default/files/2021-02/Polozhennia_%20vyznannia_rezultativ_navchannia_formalnoi.pdf

Політика викладача щодо здобувача освіти:

Здобувач освіти зобов'язаний відвідувати практичні заняття протягом семестру. При підготовці до практичних занять ґрунтовно опрацьовувати теоретичний матеріал, першоджерела, додаткову літератури з теми, яку обрав. Повинен скласти глосарій понять і термінів з даного курсу, підібрати психодіагностичні методики для проведення дослідження.

Політика щодо академічної доброчесності:

Здобувач освіти повинен дотримуватись академічної доброчесності:

- Самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання.
- Посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей.
- Дотримання принципів та положень Етичного кодексу психолога: (<http://nsj.gov.ua/files/1448287570%D0%95%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%BA%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D1%81%20%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D0%B0.docx.pdf>);
- Кодексу академічної доброчесності у Волинському національному університеті імені Лесі Українки (https://ra.vnu.edu.ua/akademichna_dobrochesnist/kodeks_akademichnoi_dobrochesnosti/)

Політика щодо дедлайнів та перескладання: усі заняття здобувачі освіти відвідують згідно розкладу навчального процесу, однак, якщо здобувач освіти має право на вільне відвідування, то може відпрацювати пропущені заняття під час індивідуальних консультацій або виконати письмово індивідуальні завдання (конспекти, реферати, презентації).

В умовах воєнного часу перескладання відбувається згідно з розпорядженнями ректорату й деканату про змішано-дистанційну форму освіти.

V. Підсумковий контроль

З ОК «Психологія сексуальності» передбачено залік. Загальна оцінка за курс складається як алгебраїчна сума оцінок за кожен з двох модулів: складається з балів, які отримує здобувач освіти за навчальну діяльність (формальна, неформальна, інформальна освіта) – підготовку та виступи на практичних заняттях, самостійної роботи, виконання індивідуальних завдань (100 балів).

Порядок проведення заліку. На залік виносяться питання, які потребують творчої відповіді та уміння синтезувати отриманні знання і застосовувати їх під час розв'язання практичних задач.

Питання, завдання заліку

1. Предмет і завдання психології сексуальності.
2. Методи психологічного дослідження сексуальності.
3. Наукові погляди на поняття «секс» та сексуальність.
4. Поняття про сексуальність у психології.
5. Сучасні особливості ставлення до сексуальності.
6. Аспекти сексуальності: біологічний, психологічний, соціальний, поведінковий, клінічний, культурний, соціально-правовий.
7. Витоки дослідження сексуальності чоловіків та жінок.
8. Сексуальна норма: визначення, критерії, види. Відносність норми.
9. Сексуальність як предмет наукового дослідження Е. Берна.
10. Вчення про сексуальність З. Фрейда та М. Кляйна.
11. Сексуальність як специфічна форма комунікації.
12. Моделі і концепції сексуальності.
13. Співвідношення понять лібідо, сексуальність.
14. Секс як засіб маніпулювання.
15. Поняття про мотивацію сексуальної поведінки.
16. Сексуальна норма: визначення, критерії, види норми.
17. Транскультуральні відмінності у ставленні до сексуальності.
18. Сексуальні символи в традиціях, звичаях, обрядах, фольклорі, літературі, мистецтві.
19. Чинники чоловічої сексуальності.
20. Чинники жіночої сексуальності.
21. Гендерні аспекти ставлення до сексу.
22. Вікові особливості нормальних проявів сексуальності.
23. Біологічні аспекти сексуальності у передпубертатному періоді.
24. Психосексуальний розвиток за З. Фрейдом.
25. Психосексуальний розвиток за Е. Еріксоном.
26. Статеве виховання дитини у перед пубертатному періоді.
27. Психосексуальний розвиток особистості у пубертатному періоді за З. Фрейдом.
28. Психосоціальний розвиток особистості у пубертатному періоді за Е.-Г. Еріксоном.
29. Міжстатеві стосунки у пубертатному періоді.
30. Психосоціальний розвиток у період статевої зрілості за Е.-Г. Еріксоном.
31. Розлади складових копулятивного циклу.
32. Основні прояви нормальної сексуальності у жінок.
33. Основні прояви нормальної сексуальності у чоловіків.
34. Сутність та особливості сексуальної поведінки.
35. Статевий потяг і статеве бажання.
36. Сексуальні злочини та їх види: зґвалтування, інцест, педофілія, вбивство на сексуальній основі.
37. Поняття про види любові.
38. Моделі любові.

39. Взаємозв'язок любові та сексуальності.
40. Особливості переживання кохання та проявів інтимності у жінок.
41. Особливості переживання кохання та проявів інтимності у чоловіків.
42. Любов та сексуальність у вченні Е. Фрома.
43. Теорії любові.
44. Цикл романтичного кохання за Р. Стернбергом.
45. Сутність сексуальних розладів.
46. Причини виникнення сексуальних розладів.
47. Основні види сексуальних розладів.
48. Захворювання, що передаються статевим шляхом: причини, прояви.
49. Соціально-психологічна оцінка проституції.
50. Статеві розлади та розлади сексуальності.
51. Розлади статевої ідентифікації (транссексуалізм, трансвестизм).
52. Розлади скерованості потягу: гомосексуальність і бісексуальність.
53. Сексуальна агресія та її види.
54. Психологічна робота із жертвами сексуальної агресії.
55. Визначення сексуальних девіацій.
56. Розлади сексуальної переваги: фетишизм, педофілія, садомазохізм.
57. Сексуальні фантазії. Критерії патології фантазій.
58. Сон і сексуальність.
59. Сексуальне здоров'я та сексуальні розлади.
60. Сучасні підходи до розуміння сексуальних розладів.

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
0–59	Незараховано (необхідне перескладання)

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна:

1. Акімова Л. Н. Психологія сексуальності. Одеса: СМІЛ, 2009. 198 с.
2. Бочелюк В. Й., Черепехіна О. А. Психологія сексуальності. Київ: "Видавничий дім "Скіф", 2012. 312 с.
3. Віденко С. В. Психологія сексуальності та сексуальних стосунків. Київ: Арістей, 2003. 178 с.
4. Власюк С. Р. (2024). Феномен сексуальної ідентичності у зрізі закордонних досліджень. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Психологія, (2), С. 53-56. <https://doi.org/10.32782/psy->

visnyk/2024.2.10

URL:

[http://www.psy-](http://www.psy-visnyk.uzhnu.uz.ua/index.php/psy/article/view/305)[visnyk.uzhnu.uz.ua/index.php/psy/article/view/305](http://www.psy-visnyk.uzhnu.uz.ua/index.php/psy/article/view/305)

5. Діденко С. Л. Психологія сексуальності та сексуальних стосунків. Київ: Арістей, 2003. 312 с.

6. Діденко С. В., Козлова О. С. Психологія сексуальності. Київ: «Академвидав», 2009. 303 с.

7. Кононенко А. О. Сучасні проблеми до вивчення проблеми сексуальності, 2023. URL: <https://journals.onu.in.ua/index.php/psy/article/view/66>

8. Кордунова Н. Психологічні аспекти насилля особистості. *Особистість і суспільство: методологія та практика сучасної психології*: матеріали IX Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (15 травня 2022 р.); за заг. ред. Я.О. Гошовського, О.В. Журавльова, Т.І. Дучимінської, А. В. Кульчицької, А.Б. Мудрик, Т.В. Федотової. Луцьк : ФОП Мажула Ю.М., 2022. С. 31-33.

9. Ощипок В. Сексуальність в контексті Темної тріади особистості: гендерний аспект. Львів : [б. в.], 2021. URL: <https://er.ucu.edu.ua/items/aa0c8f8b-98d3-4c87-9d8f-e5550272e8a5>

10. Чорнокульський І. С., Свиридов Д. В. Роль психологічних факторів у зниженні чоловічої статеві функції, 2024. URL: <http://habitus.od.ua/journals/2024/59-2024/35.pdf>

11. Prekatsounaki S., Gijs L., & Enzlin P. (2022). Dyadic sexual desire in romantic relationships: Dyadic interactions influencing a model of dyadic sexual desire. *Archives of Sexual Behavior*, 51 (1), 417–440. DOI: 10.1007/s10508-021-02165-8

12. Zhao C., McNulty J., Turner J., Hicks L., & Meltzer A. (2022). Evidence of a bidirectional association between daily sexual and relationship satisfaction that is moderated by daily stress. *Archives of Sexual Behavior*, 51, 3791–3806. <https://doi.org/10.1007/s10508-022-02399-0>

13. Zhang W. (2022). The Role of Sex in Intimate Relationships: A Study Based on Martin Buber's Intersubjective Theory. *Front. psychol.* 13: 850278. DOI: 10.3389/fpsyg.2022.850278

Додаткова:

1. Артюхова К. Особливості сексуальності жінок, схильних до емоційної залежності від партнера. Львів: [б. в.], 2021. URL: <https://er.ucu.edu.ua/items/c4439994-3611-4c48-8452-8cc181e37217>

2. Грицюк І., Магдисюк Л., Мельник А. Патопсихологічні аспекти сімейної динаміки: психофізіологічний підхід. *Психологічні перспективи*. Вип. 45. Луцьк, 2025. С. 38-51.

3. Єрмакова А. С. Емоційні складові сексуального благополуччя особистості. *Theoretical and science bases of development of scientific thought*: 19 матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Рим, 16-19 лютого 2021 р. Рим, 2021. С. 545-547. URL: <https://isg-konf.com/wp-content/uploads/V-Conference-February-16-192021-book.pdf>

4. Калініна Г. М. Асексуальність як усвідомлена особиста ідентичність, 2024. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/740201/>

5. Калька Н. М., Кузьо Л. І. Психологічні детермінанти чоловічої сексуальності в сучасному світі (результати факторного аналізу емпіричного дослідження), 2021. URL: <http://habitus.od.ua/journals/2021/32-2021/13.pdf>
6. Кордунова Н. Психологічні аспекти підготовки сучасної молоді до сімейного життя. *Актуальні проблеми практичної психології у Волинському регіоні: матеріали XVII науково-практичного семінару* (Луцьк, 26-27 жовтня 2023 р.) / ВНУ імені Лесі Українки; кафедра практичної психології та психодіагностики; за заг. ред. Л. І. Магдисюк. Луцьк: Вежа-Друк, 2023. С. 53-55.
7. Кордунова Н., Василькова О. Феноменологія особистісної тілесності та фізичного образу Я. *Соціальна адаптація особистості в сучасному суспільстві із циклу: Психологічні складові сталого розвитку суспільства: пошук психологічного обґрунтування викликів сучасності: матеріали XI Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. (16-20 грудня 2024 р.)* / за заг. ред. Я. О. Гошовського, Ж. П. Вірної, Д. Т. Гошовської, О. Є. Іванашко. Луцьк: ПП Іванюк В. П., 2024. С. 236-241.
8. Седих К., Зозуль Т. Сексуальність: психологія, біологія, культура: навч. посіб. Полтава: Астроя, 2021. 246 с.
9. Титаренко Т. М. Кризове психологічне консультування. Київ : Главник, 2004. 96 с.
10. Фройд З. Психологія сексуальності. Київ: «Фоліо», 2023. 160 с.
11. Цюман, Т., & Нагула, О. (2021). Психологічна формула безпеки як концептуальна основа формування навичок безпечної поведінки особистості. *Педагогічна освіта: Теорія і практика. Психологія. Педагогіка.*, № 35 (1), С. 94–100. <https://doi.org/10.28925/2311-2409.2021.3513>
12. Bentler P. A typology of transsexualism: Gender identity theory and data. *Arch. Sex. Behav*, 1976.
13. Blum G. S. The Blacky Pictures. A technique for the exploration of personality dynamics. N. Y., 1950.
14. Eysenk H. Sex and Personality. London, 1997.
15. Freud S. The essentials of Psycho-analysis. Penguin books. London, 1991.
16. Gottman J. M. A Theory of Marital Dissolution and Stability. *Journal of Family Psychology*. 7, p. 57-75, 1993.
17. Jung J., Lennon Sh. J. Body Image, appearance self-schema, and media images. *Family and Consumer Sciences Research Journal*. 2003. Vol. 32. № 1. P. 72-83.
18. Kibby M., Costello B. Displaying the phallus. Masculinity and the performance of sexuality on the Internet. *Men and Masculinities*. 1999. Vol. 1. № 4. P. 52-64.
19. Kinsey A. S., Pomeroy W. B., Martin C. E., Gebhard P. H. Sexual behavior in the human female. Philadelphia: Saunders, 1953.
20. Leigh H. Psychiatry in practice of medicine, Addison-Westley, Publ.Co, Menlo Park, 1983.

21. Leistner C., Vowels L., Vowels M., & Mark K. (2023). Associations between daily positive communication and sexual desire and satisfaction: A traditional analysis and machine learning approach. *Sexual therapy and relationship therapy*. Previous online edition. <https://doi.org/10.1080/14681994.2023.2258097>
22. Masters W. H., Johnson V. E. Human sexual response. Boston: Little, Brown, 1966.
23. Masters W. H., Johnson V. E. Human sexual inadequacy. Boston: Little, Brown, 1970.
24. Mead M. Male and Female. A Mentor Book. N. Y., 1955.
25. Mead M. Sex and Temperament. A Mentor Book. N. Y., 1950.
26. Money J. Love and Love Sickness. The Science of sex, gender difference and pair-bonding. Baltimore London, 1980.
27. Quackenbush D. M, Strassberg D. S., Turner Ch. W. Gender effects of romantic themes in erotica. *Archives of Sexual Behavior*. 1995. Vol. 24(1). P. 82-98.
28. Schwarz O. The Psychology of Sex. Pelicans books. Greats Briatain, 1955.
29. Soutoul J. L'examen medico legal des victimes d'attentats sexueis, Rev. Fr. Gynecol. Obstet. 1983, 78, 2, s. 85-108.
30. Stephenson, Kyle R., Pickworth, Camryn, Jones, Parker S. Gender differences in the association between sexual satisfaction and quality of life. *Sexual and Relationship Therapy*. 2021. Vol. 10. Pp. 1-22.
31. Vanwesenbeeck I. Psychosexual correlates of viewing sexually explicit sex on television among women in The Netherlands. *Journal of Sex Research*. 2001. Vol. 38(4). P. 33-42.
32. Zillmann D., Schweitzer K. J., Mundorf N. Menstrual cycle variation of women's interest in erotica. *Archives of Sexual Behavior*. 1994. Vol. 23(5). P. 112-128.

Додаткові ресурси:

1. Сексуальна поведінка людини (ч.1) - Роберт Сапольскі [відео]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=lQL2QcCwnHQ>
2. Сексуальна поведінка людини (ч.2) - Роберт Сапольскі [відео]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=NjFuSsJD8DM>
3. Сексуальна поведінка людини (ч.3) - Роберт Сапольскі [відео]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=TbTex12HKds>